

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a tragatorului [Lă-
văzutoxaj], Nr. 5.
Scrierile nefrancate nu se vor
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramsi si nepublicasi se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esfi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretul de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 8 fl. v.
Pre siese lune . . . 6 " "
Pre anul intreg . . . 12 " "
Pentru Romanii :
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 "
" 3 — 8 " = 8 " "
Pentru Insertiuni :
10 or. de linia, si 30 or. tao'sa tim-
brale pentru fiecare publica-
tione separatu. In locul deschis
20 or. de linia.
Un exempliar costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“
pre semestrulu II. (Juliu—decemvru)
1872.

Onorab. DD. cetitori, cari voiescu a avea dia-
riul „Federatiunea“ sunt rogati ca se binevoiesca
a grabi cu insinuarea la prenumeratiune, ca ci
altnintre irregularitatle in speditiune nu se potu
militura.

Totodata suntemu siliti a insiste cu intetfie
pentru a ni-se tramite restantiele de pre sem. I.
ca ei administratiunea diariului devine forte ingreuiata
prin agramadirea restantielor si cari apoi
facu impossibile creditarea ulterioare.

Redactiunea.

Scire electr. partic. a „Feder.“

Data Siomcut'a-Mare in 17. iuliu, la 10 ore 25 min. a. merid.

Fiindu accusatu in telegaramulu din Nr. 72
„Fed.“ ca asiu fi intimidat si maltratat pre alega-
torii partitei nationale oppositionale, acesta assertione
dechiaru de mintiuna *scolumnia tendentious*.

Colceriu.

Pest'a, 18/6. iuliu, 1872.

S.Sa Patriarculu Romei, Piu IX. ajunsu la
dane betranetie, tecutu bine preste anii, despre
ari dice scriptur'a, ca d'ac'i in colo viet'a este
dorere si sarcina, vediendu cei 80 de anni ai etatii
salle si cei 26 ai pontificatului seu, — doue im-
prijurari rari, mai alessu cea din urma, forte
ara in annalile pontificatului, — vediendu in fine,
la initiativa guvernului prussianescu, tendin-
tiele unoru poteri de a influenti'a alegerea nou-
ui Pontefice, Piu IX.. ne mai avendu sperare d'a
poté domni mai multu de 26 anni, pre scaunulu
ui S. Petru, s'ar fi ingrigitu pentru inlaturarea
pericleloru, ce ar poté aminintia vedi'a pontificatu-
ui si independintia besericiei catholice, ar' fi com-
pusu insu-si unu regulamentu de alegere intetita
se effectua inca „presente cadavere“, adeca mai
mante de immortentarea sa. Scopulu invederatu
allu acestei precautiuni este, ca poterile interessa-
de a iauflintia alegerea, se nu pota avea timpulu
sucu: fia d'a atrage in partea loru majoritatea collegiu-
ni Cardinaliloru, fia d'a tramite pre Cardinalii din
terrele loru la actul alegeriei. In evulu mediu poterile
catholice si-arrogasse dreptulu de „Veto“, adeca
la eschide de la alegere pre unu cardinalu ne-
lacetu, acestu dreptu au fostu si este illusoriu,
entr'u ca nu multu compenesce a eschide pre
un cardinalu, din acesta causa dreptulu, de alt-
intre inca neintemiatu si nerecunoscutu de cu-
l Romana au ajunsu in desuetudine, adeca res-
pective poteri nu s'au servit de ellu. Poterile
catholice au cercatu alte mediuloci d'a-si assecurá
funtia si a nume, parte essoperandu numirea
a multoru AEppi din tierrele loru de cardinali,
ute ajutandu cu subventiuni annuali pre unii
cardinali din Rom'a, staruindu astfelu a-i avea la des-
setiunea in folosulu politicei loru. Asie foia septem-
an de Vienn'a a lui „Warrens“ face in asta privintia
matoriale descoperiri interessante, „Fia-sce care
potere catholica (Austri'a, Ispania, Itali'a, Fran-
cia) possede una classificatiune a cardinaliloru,
deca de dupa vederile si sentiminte loru facia
a potestatea civila. Classificatiunea planisata de
stalu solu austr. la scaunulu ponteficiu, D. Aless.
ach, de candu starea sanetati ponteficelui actuale
se, seau celu pucinu se crede a fi sdruncinata,
tine in evidenta continua. Sunt ca la 8 anni,

candu Ponteficele se bolnavisse pre nesceptate,
Austri'a dedesse ordene, ca unu vaporu se stete
pururea gata a transporta la Rom'a pre cardinalii
austriaci din Vienn'a, Prag'a, Zagrabia, Strigoniu
(Granu) Veneti'a si pre celu de Coloni'a din
Prussi'a, cari toti daca s'au fi intellessu in pare-
rile loru, ar' fi avutu negressttu ponderosa influen-
tia a supra alegerii eventuali. Cu tota iutimea de
communicatiune din dilele nostre este totu-si cu
anevoie, ba aprope impossibile cardinaliloru straini,
ca se ajunga la timpu in Rom'a; acesta pucina
possibilitate inca li-s'au luatu prin nou'a despuse-
tiune a Ponteficelui, despre carele diariele vorbesu
mereu, fara ca curia romana se venia a le con-
firmă seau a le desmiti; ea padiesce adunca ta-
cere in asta privintia.

Cestunea alegerii nouilui Pontefice au devenit
morisca formale in capetele diplomatiloru. Cancel-
ariulu Tiarului nemtiescu D. Bismarciu, nu mai
pote de capiatu ce este, d'insuln crede ca stapanulu
seu Caiserulu este adeveratulu urmatoriu, ce siede
pre tronulu sacrului de odeniora imperiu romanu,
despre care se dissesse la timpulu seu „de unde
si pana unde sacru? de unde romanu?“ daca
atunci fusesse usurpatiune acellu titlu falsu, cum
pote asta-di D. Bismarciu se venia cu arroganta
a-lu pretinde pentru Caiserulu seu, care nu este
nece „Imperatu allu Romaniloru“, ci allu Nem-
tiloru, neci „Catholico“ ci Luteranu. Pre ce base
pretinde dominealni dreptulu de „veto“, care de
s'ar fi si responsabilu candu-va fostilor imperati-
ui Rloru, astias ai Nemtiloru, atunci catolici,
astis-di pu ar mai poté avea valore pentru unu
domitoriu acatholien, manai pentru cuventulu, ca
are cateva milioane de opere catholice. Betranulu
Vilelmu, dupa ce se crede a fi downulu situatiunii
in politics, aspira si la domnia in Beseric'a uni-
versale si in asta aspiratiune a sa crede ca va fi
ajutatu de catholicii cei vecchi (cari nu voru se
recunoscă infallibilitatea), de cari se servesc auto-
risandu-i d'a se organisă in beserica autonoma.
Dar' se insiella amaru, ca ci chiaru si acesta frac-
tiune, de altnintre neinsemnatu, respue, respinge
papatalu cesarianu, ce ar' vre D. Bismarciu a inau-
gurá. Staruintele sale, d'a vindică dreptulu de
veto Tiaratului nemtiescu, batendu pre la portele
curtilor catholice, n'au fostu pana acum incoro-
natu de successu. De si regele Italiei, pare, din
interesse momentane, a fi complice, accusatu fiindu
de convinientia, nu potemu crede, ca springesce
seriosu tendintiele prussianesci. Austri'a, nevoita
asta data a jocá dupa cum fluera D. Bismarciu,
inca nu springesce cu sinceritate, ci numai cam
bucuros de sila, era Ispania, de si numera, nu
ponderedia. Poterea care in asta cestiu ponde-
redia, Francia, dede respunsu decisivu Dlu
Bismarciu, dechiarandu, ca dreptulu de „veto“
au espirat de multu, si ca chiaru de n'ar fi asie,
D. Thiers dice, ca Francia, n'ar sanctiona neci
odata amesteculu statului in cestiu religiose.
Collegiulu Cardinaliloru inca este gata, ca la ca-
su de incercari de amestecu allu poteriloru, se
transmigredie in data pre insul'a Malt'a si se faca
acolo alegerea. Astfelu poterniculu Tiaru cu
vicleanulu seu cancellariu voru remané, si sie si sié,
cu busele inflate.

Dev'a 11 iuliu 1872. ser'a 10 ore.

Doumule Redactoru!

In asta sera la 8 ore au publicat presidele Comis-
iunei Dr. Petco resultatulu scrutinului pentru alegerea
alegatului dietale in cerculu de alegere Dev'a.

Candidati au fostu D. Jordana Domokos apartenatoriu
partidei drepte si D. Makrai László cu programulu stangei
centrale.

Celu d'intai au intrunitu 935 si celu-alaltu 975 votu-
ri, si asie au reesitu Makrai László acum — a treia ora
de alegatului Comitatului acestui-a.

Dicu frumosa onore d'a fi in 3 ronduri alesulu acelui
poporu, pentru a carui bunastare nu multu lu-dore ca-
pulu.

Romanii din acestu Comitat stau cătu se pota de

rem, si asta provine din lips'a unui conducatoru conscienciu ! ! !

Asta-di, suntemu activi mane passivi, precum adeca
recere interesulu materialu personalu — ambitiunea — ser-
vileismulu si pusillanimitatea.

Via am relatatu, Dle Rad. ca si la noi s'an constituitu
clubulu azi numitul nationalu — si ca am desenatul la
propunerea Dui prota Papu pre bravul si zelosulu natu-
nalist Ioane Piposiu de candidatu nationalu. D. V. ati
binevoit a si luă actu despre acesta relatiune — publican-
du-o in nr. 61. „Fed.“

Acolo am prognosticatu reesirea a 2 barbati romani
de daputati nationali asta-di inse me rectificu ca neci unul
nu va fi dar' nu cum-va se alunecati a crede, ca acésta va
proveni din passivitatea adoptata in 27 l. tr: la Alb'a,
dieu nu! ci singuru din interesu marsiava!

Perirea ta din tine Israile!

Dar' despre asta alta data pana ce mi-voru stă la dis-
pusetiune probe mai fundate.

Audi ca D. Piposiu au repasit dominec'a trecuta de
la candidatura; — multe mi se spuna pentru ce? dar le
lasu, ca-ce la casu candu onorea nationala ar recere publicarea
motivelor Dsae — atunci sum convinsu ca Dsa nu va in-
tardia cu publicarea loru; aici dicit numai atatu: ca in
comitatulu acestu-a alege pre cum m'am' convinsu — ro-
manii!

Dobr'a opidu micutu cu inteligintia marisiura — cu
burgesime impunatoria au aratatu, ca ce pote daca tienu la-
olalta! era gata se reesa Candidatulu deakistu spriginitu
numai de elementulu romanu; — ore nu s'r fi putotu are-
ta esemplulu acesta frumosu prin sustinerea Candidatului
nationalu? ore nu s'ar fi radicatu respectivii conducatori
la culmea stimei nationale? daca recomandau elementului
compactu al Dobrei de candidatu pre un romanu?

Ore nu era mai demnu d'a exploata increderea popo-
rului in interesulu nationalu? si in lips'a unui candida-
tu nationalu a staru pentru obtinere totale — spre a nu
da succursu spiritualu la decretarea afacerilor antinationa-
le? O! tempura o mores!

Eu credu tare in nationalismulu Dobreniloru, ca din-
sii erau gata la totu ce e nationalu numai se vedea pre cei
mai competenti (intielegu Dev'a) cum purcedu; si ca cei
cu ore-si-care rolu cum au purcesu, se vederelia d'acolo, ca
D. Piposiu au fostu silitu a renunca — de la candida-
tura pentru a nu face jocu copilarescu din caus'a na-
tionala.

Nu voiu a incriminá — nu voiu a numi procederea
nimenu in respectulu acestu-a de culpabile — nu voiu a
crede celor multe ce se dicu — dar' atatu-a constatediu
ca: de se voru adeveri numai unele din celle audite, atun-
ci sentintia publica va demascá lupii invescuti in piele de
mielu; — natiunea va sci a face distinctiune intre
fii sci!

Inteligintia romana din Dev'a au fostu mai multu pas-
siva ca activa — era din pregiurime au fostu la in pul-
sul unor de totu activa — si inca activa activa.

Protopopulu Pa piu au absentatu d'a casa in decursul
votisarei — bine au facutu; si bine facea si parintele Ni-
corescu — daca se abtine-a de la votu, acelu Nicorescu, care
era cunoscutu de nationalistulu celu mai infocat, eu inse
credu, ca votisarea i-au fostu impusa! bine facea si frate-
la Candrea, daca conglasuiá procederea Dsae cu vorbirea-i
din clubulu nationalu din urma — dominec'a trecuta; des-
pre cei-a-lalti romani de aici cari au votat totu pentru glo-
rificatulu loru candidatu trantit — nu dicu nimicu, ca-ci
vremea e scumpa.

Au mai fostu activi urmatorii: D. Ioanichiu Olariu au
votat pentru Dlu Dr. Petru.

D. Iosif Orbonasiu pentru Dlu protopo pu Papu, d-
cundu „Papiu Iános“ si D. Zacharia Candrea din Diniu-ma-
re pentru D. Csáklányi.

Difficile est satyram non scribere! — Peccatu ca nu-
mai traiesce imperatulu care facandu pre nu sciu care de
episcopu au d'eu: Iste miser habet unum votum, dabo ego
meum! si candidatulu cu una votu se facu vladica!

Asie dara n'a picatu numai D. Jordana singuri, asta-
di aici, ci si cei 3. numiti Domni, capetandu fiesce care
cate unu votu de — incredere.

La revedere!

Logosiu, 10. iuliu 1872.

Calamitățile noastre. De cîndu se ivi constituția maghiara în tiera, comitatului nostru pururea a avut în frunte, de nu capacitate, dără celu pucinu omeni descepti, cari pricepeau cum se gubernedia unu comitat; și cari totu-odata că presiedintii congregatiunilor seau se manduca cu desteritate landavera tote afacerile desbatande; era după esaurirea parerilor diferențe, cu referinția la obiectu, se poate observă capacitatea în resumarea parerilor varie enunciandu decisiunea cu precisiune și franchetia cum se cuvine unui presedinte fără ca densii să alba opu de invitația altorii, seau, cum dice romanul: „nu acceptă să-i vina mură în gura.”

Asta-di înse comitatului Carasiului a devenit într-o poziție de totu fatală. Sortea comitatului ajunsese în manele unui omu debilu incunguratu de mediocrități și nullități, mare parte nesci se bateaci insetosiasi de resbunare în contră romannului. Astă-di stă în fruntea comitatului: D. Giorghiu Ivascoviciu, vulgo: pop'a Ghioce, una persona, care poate că în alte ramuri de scintia să fie erudit, dar' gubernatorele unui comitat nu poate fi, că-ci cu cunoștințele sale de administrare — vorbindu sinceru și fără malitia — dinsul nu ar merită mai multu decât poziția de cancellist la cutare „szolgabiró.”

Dacă cineva se plange la dinsulu pentru ore ce ne casu; bietulu omu în locu de remediu se reîntorce numai cu promisiuni deserte.

Mai compromisitoriu pentru dinsulu și pentru cei ce lă tramis este: cîndu preside în congregatiunile comitatense, că-ci atunci este mai evidente necapacitatea comitelui supremă.

Cîndu enunciază vre una decisiune, vediendu confuziunea, în care se află, gangavirea, ce lă inundat, nescuritatea infiicosată că nu va vorbi ad rem, te facu să lu-compatimesci; era de alta parte se revolta semtiul, cîndu vedi nerușinarea corifeilor guvernamentali, cari nu se rusină și aretată reutata și în facia congregatiunii, cîndu din toate părțile inspiră nepotintiosului cum se dicte. Apoi neghioibile, ce le comite propria autoritate, sunt immense. Mai eri denumi unu sru lungu de szolgabiréi și ingineri titulari, în cîtu astă-di, mane, decum-va ministeriul nu lu-va înlatură pre acestu comite supremu — vomu avă norocirea dă posede mai multi oficianti comitatensi titulari, de cîtu paditori de nopte la sate. Reulu va cresce și mai mare, de cum-va protonotariul I. Pausz va ocupa postulu vacante a vicecomitelui comitatense. Acestu individu, care mai annullu trecutu să condamnat la inchisore pentru celarea (suprișa) unor bani lui incredintati, e protegatu de d. comite supremu și e verosimile, că crimă va triumfă invigatoria. Unde va ajunge starea comitatului Carasiu în viitoru? vomu vedé; nerestornaveru înse este adeverul, că sub impregiurările de astă-di comitatul nostru nu numai că nu va inflori, ci va decadă cu totulu.

Nu e mirare dara, că în comitatul Carasiu domnește astă-di atâtă demoralizatiune. Ampliati administrative lucra fără responsabilitate; cei titulari, (cari trecu de romani) titlulu vacuu ce lă cascigatu lu-preferesca intereselor pure nationali. Se dejosescu nu numai în antea strainilor de unu sange, ci și în antea strainilor, cari batendu-si jocu de dinsii i folosescu numai de uelte pentru ajungerea scopului lor, ceea ce apoi îngropa viitorimea romanului de cum-va provindită nu ar veghiă a supră lui. Asie vedem, că se află unii prepediti în cerculu Sascei, era alte rupturi în cerculu Fagetului, cari nu se temu, că i îngheță pamentul cîndu în „Patria”, glodul diuariștic romane, scriu despre conducatorii poporului romanu mintiuni și calumnii, ce chiaru si strainii s'ară sfii a le scorci.

Este tristă daca cineva si-nita de sine si nu cunoșce onore si natiune, daca pentru unu titlu ori ossu de rosu joca rolul de „Baiatiu” după comandă uciditorilor de frati de unu sange.

E bine, monstrilor de după tușe! fiti de partită lui Deák, că-ci acestă vi salvedia pantecole, dar' nu calamnati pre cei ce nu s'a vendutu pantecelui, din contra bucurative, că-ci pâna ce sunteti numai voi ai pantecelui, pâna atunci vi merge bine. Mai salutaru pentru sufletul vostru este daca ve veti rentorce, că-ci natiunea, la a carei anima rodeti, nu volesce perirea vostra, — dinsă se inflora nu pentru că loviti în ca, ci de batjocurile, ce contrarii ei resira în abundantia a supră vostra, cîndu ve folosescu de instrumente orbe. Rentorci-ve înainte de oră a doue-spre diecea, că-ci daca carteza cea negra va fi plina de peccate d'alle vostre, atunci — ori-ce umilire e deserta. F...

Lapusiu ungurescu, 12. iuliu. 1872.

Comitiendu judele procesuale din cerculu Lapusiu Molnár Sándor, mai multe fără-de-legi și abusuri de oficiu, luandu bani dela mai multi individi pentru eliberarea pre sub mana a feriorilor de la obligamentul de a se înrolă în armata c. r. și milita; luandu bani de la mai multi criminali, spre a li ascunde, în calitate de amplioiatu, crimile si fără-de-legile; servindu-se cu prevaricantii de pădure — judecati la arestul pre mai multe dîle — în tempulu arestului, la lucruri de alle sale economice si private; folosindu-omemii indetorati cu facerea drumurilor comitatense, la sapatulu cucurudiului, la fenu, secere si taistu

de lemn; delapidandu mai multi bani besericesci si scolari din cauțiunea cărcimărului de trei lani etc. etc. amu făcutu în 20. aprilie a. c. la Ministeriul reg: ung: de interne rogare, acăduata cu mai multe copie din documentele ce le aveam la mana, ca ministeriul să se indure a porni contră lui Molnár Sándor investigatione.

Vediendu noi, că din 20. aprilie pâna în 24. maiu nu s'au urdătu nice o investigație, ba simtiendu că suplică noastră, cu toate acuzațiile s'au imparțisut lui Molnár Sándor și altorui individi cu infidelitate, amu susternutu în 27. maiu a. c. o două rogare la Ministeriul reg: ung: de justiția, că acestu-a că Ministeriul dreptății, să se indure pre basă a celor ce se au acăduat la suplică de la lit. A pâna la T. — a suspinde numai decât pre mentionatulu funcționar Molnár Sándor, si a porni contră lui investigație, asemenea rogare, cu toate acuzațiile, s'au transpusu atâtă tribunalului reg. comitatense în Deesiu, cîtu si inclitei Table reg. în Tergu-Mureșului spre scientia.

Acuma, după ce vedem, că din 24. maiu, si respectiv din 20. aprilie, a. c. pâna adi în 10. iuliu, cu privire la fără-de-legile lui Molnár nu s'au facutu nice o dispoziție; — după ce scimă că suplică noastră s'au primita la Ministeriul de justiția în Pest'a la 28. maiu a. c. după cum dovedesc retour-recepțiea cu Nr. 442, — si în fine, după ce vedem, că animale toturor concetaționilor blandi din dîf in dî vinu în mahire si iritație pentru susținerea lui Molnár Sander si mai departe în postulu său, — pre călea publicității, în numele umanității, alu ordinei si respectarea legilor, cari sunt radimulu constituției, facemur urmatori'a

Interpelatiune.

1. Au de cugetu, D. D. Ministri reg: ung. de justiția si interne, pre basă documentelor acăduat la suplicile noastre, a ordină suspendarea lui Molnár Sándor din postulu său de jude processual în cerculu Lapusiu, si a porni contră faptelor lui scandalose si illegali investigație?

2. Daca dă, atunci pentru ce se tragă media acestu lucru urit, atâtă amaru de tempu?

Era noi, în fine, daca vomu vedé că eroului faptelor scandalose, si după aceasta interpellatiune va stă la postulu său mai departe, contră legilor sustinătorie, — ne vomu grăbi a dă publicitatea toate illegalitățile si abuzurile lui de oficiu, atâtă pre călea diurnalisticiei, catu si la dietă venitória, că astfelui întregu publicul să fie judecătoriu între noi si între domnii situatiunii, pentru unu omu care au comis asie mari si grele abuzuri in oficiu ce la pôrta ne-demnă. — Teodoru Rosiu, docente normale si reprezent. municip. Iosifu Preda, advocațu. Demetru Varna, membru.

Ded'a (Ardelu) in iuliu 1872.

Dile redactoriu! Am totu dorit u se vedu, cum se alege pre la noi căte unu magnific ungur de deputat. La 5 iuliu avui ocazie; eră alegera in Reginulu ^{no}sescu.

In medioculu piatiei flutură una flamură magiara si in giurul ei era una multime de romani din cerculu superioru alu comit Turd'a, cea mai mare parte fără dreptu de votare, adeca miseri dilleri, adusi eu haiduci si forța pentru a vota pre candidatulu deachistu b. Colomanu Kemény. Cortesi cu pene rosie de cocosiu tienă predice si vorbir. Luminandu pleblea despre iminențe binefaceri ale guvernului actual si si eminentile calități ale candidatului renegata. Dupa aceea pandurii acompaniați de musica luara multimea din dereru si condusera la loculu de alegere, unde fia care chiamatu după nume, aruncă siedul'a pre care se afă tiparitu numele candidatului baronu, si ca recompensa mai primă una siedula, cu care se svercoliau prin carcine si se ampleau cu mancaru si bunture, asie de in urma jaceau ca porci cadiuti pre sub garduri, de beti si amestiti, unde altii remasera si pâna demanetă jacundu. Am planșu la aspectul acestor estremități si m'am intrebătu: pâna candu ore totu asie, unde sunteti conducatori luminati si bine votori ai genului romanescu!?

Indignatiunea mea înse si-a ajunsu culmea, cându in locu cu crucea mantuirei în frunte, am vediutu unu preut romanu (?) cu siedul'a-tradării mergându la urmă si, golii de conștiință si demnitatea natională, votandu pentru sangă stainu, contra intereselor proprii națiuni romane.

Un'a înse me mangai, că cea mai mare parte a romanilor cu dreptu de votare curăță în sentimentele lor naționale si fiu fideli si constanti ai națiunii romane neci au candidatul pre vre-unu romanu, neci au votatul pentru strainu, ci au tienutu cu sănătia, de conclusele aduse de barbatii romanilor ardeleni in adunarea de la Alb'a-Juli'a.

T. C.

Pesci.

(Fine)

Tote acestea au fostu odiniora proprietatea romanului, si elu se desfășă in plăceri si multumirea i-eră asigurata. — Dorere, de dicece ori dorere! tote stau astă-di cu totulu

) A se vedé nrri 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72 si 73 ai „Federat.”

altecum, că-ci numai forte pucinu mai are romanul d'in ce a avut. De pamentu — maică totatoru — e instrai tu, că-ci in proporție cu altii nu posedă a diecea patră cu privire la trecutu a devenită mai ilotu pre singur si santele sale mosie; — minele le cunoște după numocele, mai alesu de sare, sunt in sinulu pamentului si pre langa tote acestea nu-i este permisul a le folosi; si sunt tierele provide cu multe si abundante iovore naturale, totu-si romanul are parte cea mai mica; cu tuncuțu, tote au fostu esclusiv ale romanului pâna că astă-di chiaru si vietă i-se invideedia.

Deci daca noi singuri ne vomu ajută, ne va ajuta Ddieu, daca vomu munca, calculă si pastră, nivomu da tădiligiția spre a invetă se ne folosim de tote, cu care s'au bine-cuventatul natură, numai si numai atunci vo potă avea speranța in ce-va, că-ci de-una parte acest (pamentul si ce contine elu), sunt cele mai sigure băde a ajunge la o multumire adeverata, de alta parte chiar creatoriul ni-a disu „prin sudorea faciei tale se-ti case panea de tote dilele.”

Trebuie să ne desceptăm, că se recasitigămu era ce ne i-a lăsat. Înse e suprom'a necesitate că se fimu pacăti, să vighiamu neincetatu. Se fimu neobositii intră aperă ceea ce ni-a mai remas. Apă este aceea, de către bucurămu in multe locuri. Am disu, că apă este ună dintre principalele elemente constituitoare a totu ce este sub ceriu. Noi cunoștemu valoarea apei pentru că ni e nevoie spre a potă trăi, ba amu invetiatu a o folosi la multe alte. Si pre langa tote acestea pre dî ce merge, se cu descoperiri noue in privința intrebuintării apei mai folosu. Nenumaratele folose ce tragemu din apa, insenmtea ei pentru totu ce esiste si fiindu-că sum de credință că pre langa intrebuintărea ei de pâna acum — de-si astă privinția noi scimă mai pucinu se ne folosim, deci alte popore, — se voru descooperi multe, si că poterea a se va privi că basa la formarua a ori si ce pre lume, de aci nu potu indeștolu recomandă, că romanul din poteri lucredie a-si sustină dreptul la apa.

Proverbiul romanului „Mai usioru e a suferi de foarte decâtă de sete” are mare insemență, si romanul prin intepțiunea lui naturală, a sciutu a pretiul acestu elementu adeveratul sensu.

Credu, că e prea bine cunoștuta adeverată valoarea apei, pre langa tote acestea fie-mi permisul a dîce, că se semnatatea ei pentru lume e necalculabile, si din astă cîsa indrasnascu o atrage atenția Onoratulu Publicu asupră ei, că-ci va veni temporalu candu va fi asie, si dora preta mai multu decâtă petrile cele scumpe. — Romanul trebuie să incepe a se folosi de ape la cari are totu dreptul, trebuie să se folosescă cătu mai ingrăba, că-ci daca nu, apoi strănușe se voru lipsi si de acestu donu alu naturei.

De abie incepe a se cunoște valoarea apei, si cert an si inceputu, mai avem dreptul si poterea a ni apăce e alu nostru, va mai fi ocazie binevenita, candu vomu potă dovedi, că scimă a ne folosi de ce este alu nos deosebită folosirea apei nu s'a generalisatu, altcum lupta se să fie grea si rezultatul dubiu, înse de voru luptă Ddieu inca ni va ajută; din contra prin nepasare vomu te ajunge ca si cu pamentul, minele, băile s. a.

Deci pastrati apă, incercati-ve si ve grăbitu cu losirea ei, că nu cum-va inimicii, cari s'au incercat si incercă a ne omori cu fomea se ne omora mai tardiu cu setea, că-ci in adeveru, astă e si mai periculosă.

Acestea mi sunt motivele, cari me indemnă a căceră, să atragu atenția romanului a supră pescilor supră acestor animali, pre cari mare parte dintre i-pretiulcesc numai multumindu-si stomacul cu ei.

Sciu că am scrisu multe, ba am amintit u potă lucra fara neci unu interesu, prin urmare multoru-a spre disprezire; — inse in adeveru me dore, că scientele mele si prea marginite, cunoștințele mele prea pucine, si că genii mi-lipsesc spre a potă descrie in de ajunsu si a prezenta după adeverată valoare aceste animale multu folositorie.

Nu numai in mări, fluvii mari, in bălti si locuri mici in fia care pariu se potă intreprinde culturăa pesci, — in adeveru, că cu cătu apele sunt mai adu terenul ce-lu occupa mai mare, cu altătui va fi si folosu mai însemnatu. — Inse neci aceea nu se potă nega voindu cineva, potă folosi pariu celu mai micu spre creștere pescilor.

Asie daca luăm in considerație sumă de ape, curgu si sierpuiesc in diferite direcții tierile române, apoi ni potem intipu folosulu si venitulu celu mare, care se lipsește romanul, pentru că nu intreprinde pe cuitulu.

Daca judecămu după datele practice si faptice pe că unu Dominiu dispune de bălti atât de abundante, catu de odata pole se inchida căte 40-50,000 cent. pesca daca sunt locuri, precum e de es. celu dintre Prutu si Oltul numitul Bratesiu (Districtulu Covurui) carele adu pre anu unu venit de 10,000 galb. apoi ni-am datu și séma, său celu pucinu amu potă se dămu cu socotela, că ar potă aduce loculu Drăcisia (Distr. Botușani) care are una estindere de 1512 jughești s. a. — amu calculat său amu potă se calculă venitulu si folosulu carele laru aduce sumă de ape curgătoare mari si mici sumă de ape statutorie, fia lacuri, fia bălti, cîndu scimă că unu

de pesci de căteva jughere să esarededia cu sute ba chiaru cu mii de fiorini.

Nu se vede, că să fie fostu luata apă în deplina considerație, căci altcum amu fi fostu ingrițiti și o exploatați în privința pescilor, și atunci aceea parte a omenimelui, care pre langa aceea, că muncesce multu, n'are neci fericierea de a se satură, acăstă dicu ar' potă se capete unu na-trimentu bunu, printiosu si effinu.

Inse în dilele noastre trebnie să vedem mancarea de pesci că o racitate chiaru pre stralucitele mese a prelatilor romani (căci acestia sunt florea Romanilor, alta nobilime ni lipsesce), cari în privința ospitalului sciu astă gustulu bunu era în privința medilo celor mult intre toti romanii mai bine prooveduti.

Si de aici cu cătu merge omulu mai in diosu, cu atatu se mananca mai pucina carne in gener, si in specie de pesci; ba chiaru in România libera, unde precum am disu mai nainte nu numai că multele bălti ce se facu prin esundarea Dunarei s. a. contineau multimeea de pesci, ci chiaru in privința lacurilor de pesci e provediuta mei multu, că tote celealte tieri romane la olalta totu-si se afla, cari dicu, că pescele e prea scumpu pentru muncitorulu de dî. De-si in România libera mai alesu pre langa bălti scade pretiului pescelui pana la 5 cr. libră, cu tote aceste pescile escumpu, pentru că lipsesce in partile muntose, lipsesce in ori si ce timpu alu anului (elu e effinu pre timpulu bataii), nu e destulu de ingrițit unde este; si asié numai se devastedia fără a eugetă la prasirea lui, prin urmare lipsa vine pre dî ce merge mai sentitoria si pescele mai scumpu; si Domne cătu e de lesne productiunea si cătu de effinu intretinerea pescilor. Neinsennatate sunt spesele, cari in ultimulu gradu se reduc a dă pescilor unu adăpostu, inse venitulu e destulu de insennat, căci in Francia se cas-ciga de Ecaterina 75 franci, și la 1^{1/2} jugheu 30 fl. mai adaugă la acăstă, că pamenturile pentru lacurile de pesci nu sunt d'in coale de fruite, ci mai alesu de acealea, cari, la altu-ceva nu se potu folosi. — Căte vali petrose, căte valcele cu pamentu umedu, morascinosu, căte alte locuri, cari nu se potu lucra; era de alta parte sunt sterile, s'ară potă preface la noi cu inlesnire in lacure de pesci? Si daca in tote partile s'ara urmă popularisarea apelor cu pesci si folosirea pamentului in modulu celu mai rentabilu, ore atunci ar' mai fi pre sub sore tiera mai fericită, decătu tierile romane?

Sperediu, că nu voru lipsi barbatii de incredere si de fapta, cari voru indemnă poporul la cele bune si folositorie; — sum convinsu, că pastori romani, cari dispunu mai cu inlesnire de tote medilocele, voru luă initivită in privința pescaritului, si astă pentru că e marătia chiamarea loru de a vedea omenimeloa ferictă, era in specie pre credintiosii loru cătu mai multumiti si cătu mai religiosi in imprimirea canonelor si impregiurarea acăstă mi-dă cea mai sigura incredere, că neci una ocasiune de interesu generalu si atatu de insennat nu poate remană nefolosita.

Romaniei 50 fl., Mich. Cogalniceanu 17 fl. 96 cr. I. Poenariu Bordea 10 fl., Chr. A. Nedelcoviciu 10 fl., Nicolescu stud. 5 fl. 25 cr., conte Iuliu Andrășiu 5 fl. — Sam'a: 304 fl. 11 cr. Sum'a publicata pana acumă face 1362 fl. 80 cr. Sum'a totală 1667 fl. 51 cr. De aici subtragundu-se spesele de 787 fl. 52 cr. remane in cass'a de pastrare capitalul de 879 fl. 99 cr. Adeca: optu sute siete dieci si noua floreni si 99 cr. val. austr.

Burs'a cerealeloru.

Viena, 13. iuliu. (De pesie officială) Grau d'in tienutul Muresului, 85 pundi, loco Arăbon'a 6 fl. 65 cr. centenariulu; grau ungurescu, 78 pundi loco Wieselburg, 6 fl. 65 cr. centenariulu. — Secara, marfa ușă, slovaceasca 80—81 pndi loco Florisdorf 4 fl. 30 cr., austriaca 78 pndi, loco Mistelbach 3 fl. 85 cr. — Ordinu, marfa nouă, de Soproniu 72 pndi loco Soproniu 3 fl. 25 cr. merti'a. — Ovesu ungurescu 48—53 pndi, transito Viena'a fl. 1. 88 pana la fl. 2. 30 merti'a nouă austriaca, si fl. 3. 90—4. 30 centenariulu; loco Arăbon'a fl. 1. 65 — 67.

(De pesie privată) Grau s'a venduto 40.000 centnari, 10 cr. mai effinu. Secara nu e prea cautată, pretiulua sca diutu cu 15 cr. Tergelul orzului si alu ovesului fostu forte slabu, inapoi la Arăbon'a fl. 1. 65.

Revista comercială septemanaria.

Pest'a, 14 iuliu. Secerisulu si-a inceputu cursulu seu regulat dar' nu cu totulu neconturbat, de-ora-ce raru se intempla să treca una de fără de pucina ploia, carea de alt-mintrea, facia cu nadusiel'a cea mare si caldur'a intensiva ce domnesce de presinte, este forte favorabile pentru porumbu, cirechiu, etc. si pentru a dou'a a crescere a ierbei pre luncu si livedi. Tempulu celu caldu de acuma (+22—23° R.) in schimb cu ploia usiorica si lina este forte printiosu si pentru vinie, si se spera unu culesu si unu storsu bunu atât in cantitate cătu si in calitate.

Importurile de bucate de pre Dunarea de Josu nu sunt suficiente; ele se restringu aproape numai la porumbu romanescu; abie dupa ce se va incepe pre totindenea treeratalu va potă să intre mai multa vicia in comerciul cerealeloru, care adem stagnația cu totalu.

In piata de aici, tergulu graului a fostu in septembra acăstă asi de neinsennat, incătu vendorilor a trebuitu să reduca pretiurile cu 5—10 cr. mai pucinu că in septembra trecuta. S'a venduto cam 70.000 centnari. D'in contr'a tergulu cu terminu de toamna a fostu mai viu si pretiurile se urcă sucesiv de la fl. 5. 62^{1/2}—5. 72^{1/4}. — Secara fl. 3. 47^{1/2}. Ovesu cu terminu de toamna à fl. 1. 66 — 1. 66^{1/2} per 50 pndi.

Piatile esterne. Comerciul in piatiele esterne este de pucina insennatate; pretotindenea se observa una atitudine de acceptare. Mai avătu vrău să veda sortea secerisului actualu si numai după aceea să se lase in commerciu. Raportele despre secerisul sunt in partea cea mai mare multumitorie, si inca astă-di se poate admite, că Europa va să se buncure de unu secerisul si culesu mai multu ca midilociu. In Anglia se spera, că rezultatul secerisului de grau, secara, ordiu, va fi multumitorie, er' celu alu ovesului, alu cartofilor (gogosie, mere-pere de pamentu va si chiaru bogatu. In Franția comerciantii de bucate si-dau unu aeru că si candu s'ara pregăti pentru una companie de esportu. Raportele d'in Germania nu sunt egale; in partile sudice agronomii sunt multumitori, er' din Brandenburg, Silesia, Posen viau vaerări, după cari acolo spicile de secara sunt mance, ba chiaru si grauntii (boabele) cari sunt, sunt sbirciti si increști; apoi d'in provinciele germane apusene se raporteaza, că starea campurilor este excelente. — Schleswig-Holstein, Danimarcă, Norvegia si Suedia spera la unu secerisul asi de frumosu si bogatu, că si care n'au mai avut de 15 ani. — Statele unite americane paru a fi donate estu-anu cu unu secerisul mai neinsennat, facia cu celu d'in anulu trecutu. — Deci sub astfelu de impregiură este lucru firescu, că piatiele straine trimitu sparte prete totu pretiuri slabe.

D'in România, avemu sciri mai detaiate in privința stării campurilor, dorere inse că nu sunt prete totu imbucuratorie. — De la Craiova se scrie, cu datulu 17. iuniu, că plăce să se reversat prete totu districtulu, in dilele d'in urma ale luncii lui maiu, a im prospetat si recrăutu pamentul intru atăt'a, incătu au reinviatul chiaru si acelle semenature, cari erau aproape de rămina totale; si totuodata agronomului i-a datu ocazie d'a continuă, cu celn mai mare zelu si fără a mai respectă serbatori, semenatul porumbului, care a fostu intreruptu prin secetea cea mare si lunga. De atunci incoce ploia se repetisce ici colaa aproape in fia-care dî; temperatur'a este moderata si exerce cea mai favorabile influență a supra semenatureloru. Cu tote acestea inse remane inca multa de dorit. — Porumbulu, care a fostu resaritul inainte de ploia, s'a recreata multu, si se spera unu culesu bunu, daca temperatur'a va urmă cursulu seu normalu. Tempulu actualu este forte printiosu si pentru porumbulu semenatul după ploia. — Secerisulu raportiei e forte nemultumitoriu atât in privința cantitative, cătu si calitativa.

De la Giurgiu inca se scrie, că seceta cea mare a avut rea influență nu numai a supr'a crescerii pialeloru,

ci si a supr'a dezvoltarii spicelor; ploia a venit taridu si si atunci a adus o grandina infroscisata, carea s'a versat prete o parte mare a districtului si a nimicuit grane, rapitia, vinie, etc. — Porumbulu s'a semenat după ploia, si se spera că la tempulu seu va desdaună celu pu-cinu munc'a.

Raportulu de la Turnu-Severinu este inca si mai pucinu imbucuratoriu. De aici se comunica adeca, că schimbarea temperaturei, după o seceta de sise septemane, n'a avut mare inimiuriotă a supr'c semenatelor, de orice a fostu prea tardiu. Secerisulu va fi deci neinsennat in estu-anu, si porumbulu semenat după ploia numai asié promite a dă unu culesu bunu, daca toamna va fi lunga si calda. Secerisulu raportiei inca este in tota privința ne-multumitoriu.

Facia cu aceste perspective nefavorabile aici se mangaia omenii cu provisuniile d'in anii precedenti, mai cu eama grau, cari in anul acestu-a voru scapă tier'a dv fomei. — Vîniele stău prete totu bine.

Temperatur'a in Pest'a e frumosa si moderata; termometrul + 170, barometrul 28° 7".

VARIETATI.

* * (Despre turbare) 1. Numerul canilor aflat in Europa este de 17 milioane; pretiul intretinerei loru pre anu se sue la 500 milioane franci.

2. Numerul omenilor, cari pre fie-care anu sunt victimele muscaturilor canilor turbati, se saie la mai multe sute.

3. Maitotu-de-una turbarea la omeni, se produce prin muscatur'a animalor urbante; că o data numai s'a parut, că nu numai muscatur'a, ci si chiara lingera unui animalu turbat comunica turbarea omenilor (multi autori germani sunt de opinie contraria. Red).

4. Nu e adeverat ca unu omu potă se dobindescă turbare (Rabies canina) de la sine-si fără a fi muscatu de altulu.

5. Opiniunea, că turbarea canilor le vine d'in neimpacarea dorintelor loru seculare, nu are unu fundament de adeveru.

6. Asemenea nu e adeverat, că caldur'a său umedala aerului, are o influență importantă asupr'a turbarei canilor. (Multi autori pretind, că caldur'a cea mai mare a verei este un'a d'in cauzele productiunei turbarei).

7. Nu există nici o data o epidemie (epizote de turbare, numai candu o imperfecta politie medicala nu impiedica propagarea acestui reu prin muscatura, atunci acesta patima teribila, se areta totu intr'unu timp la multi cani.

8. Scientia nu este in stare a limita timpulu incubării acestei patime adeca cătu tempu potă se treca la unu omu intre muscatur'a unui cane turbat si esfrea turbarei la acestu omu muscatu; atătă inca se scie, că acestu tempu potă să fia la unu cane muscatu pana la 7 luni si la unu celu muscatu pana la 14 luni si jumetate (sunt autori cari pretind că unii omeni, 9 ani după ce au fostu muscati, au turbat).

10. Nu există neci unu semnul sigur de turbare la cane; semnul de sperietura pentru apa (acestu semn constatata la omeni turbati) lipsesce la canele turbati. Intre toate semnele acestoi patime teribile, latrarea, ca urlatul lupilor, este celu mai sigur.

11. Scientia nu e inca in stare a hotărî, daca mancarea carni canilor turbati seu bautur'a laptele de vaca si a caprelor muscate de cani turbati, produce turbare sau nu?

12. Unu cane banuitu de a fi muscatu de unu cane turbat, trebuie se fie tienutu in pastrare si inchis celu putinu 7. luni.

Eta ce consecintie bizare si triste esu d'in acesta comunicatiune. Europa intretiene cu o cheltuiala de peste 40 milioane galbeni pe anu, o turma 18 milioane de cani, ca se omore cu muscatura loru mai multe sute de oameni pe anu de patim' cea mai teribila ce esista in lume si ale caror semne la cani sunt ne sigure de ale cunseste.

(Arh. Rurala.)

* * (Exemplu imitat) Sigismundu Covaci Episcopulu diocesei de Cincibeserică (Peciu) prin scrisore circulare invita pre preutii diecesei sale, că să dea voturile loru secrete pentru acelui individu, pre care d'intre preutii diecesani lu-credu a fi celu mai demn de stallulu canonicele devenitul vacante prin mortea canonicei Leopoldu Saaghy. — Cu anevor se voru astă indenmati ceilalii SS. parinti episcopi a urmă acestu frumosu exemplu constituționale allu besericei primitive, căce absolutismul celu rigidu, ce domnesce astă-di in beserie a catolica se crede a fi mai espeditive. Frasea interpretata cu superbia neapostolica „Spiritus S. posuit nos regere ecclesiam“ in aplicatiunea esagerata se deduce ad absurdum. Imperatii si regii inca pretindeau că Ddieu li-ar' fi pusu insu-si corona pre capetenele loru mai adese ori nedemne. S'a schimbatu in lumea si pretinsului dreptu divinu allu Domnitorilor, s'a substituitu vointa naționale, carea pună si depune coronele, fără că Ddieu santul să credia, că este de lipsa a intrenui cu minuni, candu se restogolesce căte un'a.

* * (Unu procesu pre vechiu) de credre sa inceputu in an. 1733, in Ungaria in urmă unui testamentu facutu in an. 1703. Numerul referentilor, cari au

